

Osaamisen kehittäminen kirjastoissa – haastattelututkimus

YKN 18.11.2021

AIJA LAINE

VALTAKUNNALLINEN KEHITTÄMISTEHTÄVÄ

HELSINGIN KAUPUNGINKIRJASTO

AIJA.LAINE@HEL.FI

0406503238

Haastattelun taustatiedot

34 haastateltavaa neljältä eri
AKE-alueelta

Eri ammattiryhmiä ja eri-ikäisiä henkilöitä, kooltaan erilaisista kirjastoista

Vapaamuotoinen teemahaastattelu, kirjastokentän ajatuksia osaamisen kehittämisestä

Teemat haastatelluille etukäteen tutustuttavaksi

Yksilö- ja ryhmähaastatteluja

Ensimmäinen osio ennen pandemiaa, toinen pandemian jälkeen

Haastatteluteemat

Työtehtävä ja keskeisimmät osaamisalueet, sekä oma arvio nykyisestä osaamisesta työtehtävän vaatimuksiin nähden

Koulutuksiin osallistuminen tai muu osaamisen kehittäminen kuluneen vuoden aikana

Haastateltavan kokemus nykyisestä koulutustarjonnasta, määrä ja laatu huomioiden

Koulutustoiveet ja koulutustarve

Koulutuksista tiedottaminen ja koulutustarjonnan hahmottaminen

Koulutuksiin motivoivat ja osaamisen kehittämiseen kannustavat tekijät

Osaamisen kehittämiseen liittyvät esteet

Kunnan tuki ammatilliselle kehitymiselle ja verkostoituminen omassa kunnassa

Työn muutos ja työssäjaksaminen

Pandemian vaikutukset omaan työhön ja työssäjaksamiseen

Kirjastoalan medioiden seuranta

Valtakunnallisten palvelujen käyttö, ja toiveet suhteessa valtakunnalliseen toimintaan

Työtehtävistä

Työtehtävät laajoja, pienissä kirjastoissa mm. kulttuuritoimen, hallinnon ja hyte-kokonaisuuden tehtäviä osana työtä

Osaaminen voi jäädä ohueksi, jakaantuu moneen pieneen osaan

Aikaa uusien toimintakäytäntöjen omaksumiseen ei jää riittävästi

Kirjaston roolin muutos, isot kirjastot/pienet kirjastot

”Hirveästi tulee hyviä ja kivoja juttuja sieltä koulutuksesta, mutta sitten tulee sellainen, että ei mulla ole aikaa ottaa näitä omaan työhön, kun on helpompi vaan jatkaa sitä normiarkea. Että voi tulla niin kuin semmoinen ähky siitä, tai sitten valmiiksi jo sellainen epätoivo.”

”Jotenkin tuntuu siltä, että tässä on aika laaja osaaminen, kun ne tehtävät ovat niin laajoja, että sen puoleen se on varmaan ihan hyvä, mutta kun kaikkea on niin vähän... Kun ne volyymit on niin pieniä, niin sitä samaa tehtävää tehdään niin valtavan harvoin, niin ei tule sellaista rutiinia... niin kuin semmoinen, että on melko hyvä kaikessa, mutta sitten ei ole mitään oikein semmoista, missä olisi äärimmäisen hyvä, todellinen asiantuntija.”

Esimerkkejä työtehtäväkokonaisuuksista

KIRJASTONJOHTAJA

kirjaston toiminnan suunnittelu

kimppa-yhteistyö

kirjasto- ja kulttuuritoimen talousarvion valmistelu ja seuranta

kirjaston-käytön opetus ja luokkakäynnit

asiakaspalvelu ja asiakas-opastukset

kokoelmatyö

tapahtumien ja näyttelyiden järjestäminen

kunnan kulttuuritoiminta

kulttuuri-matkojen järjestäminen

kotiseutumuseon toiminnan järjestäminen ja kehittäminen

kansalais- ja musiikkiopiston toiminnan järjestelyt

käynnissä olevien hankkeiden seuranta ja johtaminen

KIRJASTOVIRKAILIJA

asiakaspalvelu

hankinta

luettelointi

kirjavinkkaus **kaikille** luokille alakoulusta yläkouluun

satutunnit

tiedonhaun ja kirjaston-käytön opastus

tapahtumien järjestäminen

hyllytys ja muut järjestely-tehtävät

Koulutustarjonta ja toiveet

AKE-kirjastot saivat runsaasti kiitosta kentältä toiminnastaan

Koulutustarjontaan oltiin tyytyväisiä

Toiveina erityisesti pedagoginen osaaminen, työhyvinvointi ja työssä jaksaminen, vuorovaikutusosaaminen

Pienten kirjastojen omat kokoukset tärkeitä

Opinto- ja tutustumismatkat

Lähikoulutuksilla iso merkitys

Koulutusta jo vähän liikaakin

”No minun työn kannalta pedagoginen osaaminen, että mähän olen käynyt ammattikorkeakoulun Turussa, siellä ei hirveästi käyty sitä aluetta läpi ihan kouluaikana... että kaiken, mitä olen oppinut, niin se on ihan tuolla työssä ollut. Että mä koen, että mulla ei ole ihan tarpeeksi vielä osaamista siitä pedagogisesta puolesta, ja kuitenkin on todella paljon ryhmiä, mitä pitäisi vetää...”

”...on mielettömän tärkeää tavata niitä kollegoja muualta. Ne koulutuspäivät on sellaisia kauhean tärkeitä lähinnä sen sosiaalisen puolen kannalta, ja sitten pääsee vielä kunnon lounaalle...Ne koulutuspäivät on ihania, ne on melkein kuin pikku lomina. Niillä on valtava merkitys.”

”Onhan välillä niinkin, että on käyty koulutuksissa, eikä sieltä oikein mitään jalkaudu [--] Mutta toisaalta, eihän kaikista koulutuksista aina saakaan mitään, mutta voi se silti olla kokemuksena ihan arvokas, että on tavannut muita ihmisiä, vaikkei sieltä suoraan mitään työyhteisöön tulekaan.”

”Nimenomaan samankokoisten [kirjastojen] tapaamisia, niin silloin se ymmärrys toisia kohtaan on parempi, kun ollaan samassa vedessä niin sanotusti.”

Motivoivat ja estävät tekijät

Työtehtävä

Esihenkilön kannustus

- *”Silloin siitä tulee semmoinen olo, että on lupa käydä niissä koulutuksissa... ja esimiestäkin kiinnostaa, että me kehitämme itseämme ja että tietää, että jos esimies on kysynyt, että menetkö tuollaiseen koulutukseen, niin tietää itsekin, että ilmeisesti täällä on sellainen tilanne, että voi ilmoittautua...Se on tärkeää.”*

Työyhteisön toimintakulttuuri

Kollegojen tapaaminen, ajatusten vaihto – työhyvinvointi

Kiire

Omat asenteet – etäkoulutukset erityisesti

- *”En itse vielä henkilökohtaisesti ole kasvanut siihen etäkoulutukseen. Mä koe, että jos mä istun koneella ja tuijotan jotain, niin mä en tee silloin töitä. Mulla on tällainen ristiriita.”*

Työyhteisön ja kunnan asenteet

Työympäristö

- *”No se on just se, kun se keskeytyy aina, että kauhean vähän... jos nyt tulee aamulla tänne, niin silloin ehkä olisi mahdollisuus. Mutta ehkä sitä pitäisi vaan reippaasti ottaa ja sanoa, että oon nyt tässä näin... ja sitten säätää se äänen voimakkuus niin kovalle, että oikeasti kuulee sen sieltä kuulokkeista.”*

Kunnan oma koulutustoiminta

Työn muutos 1/2

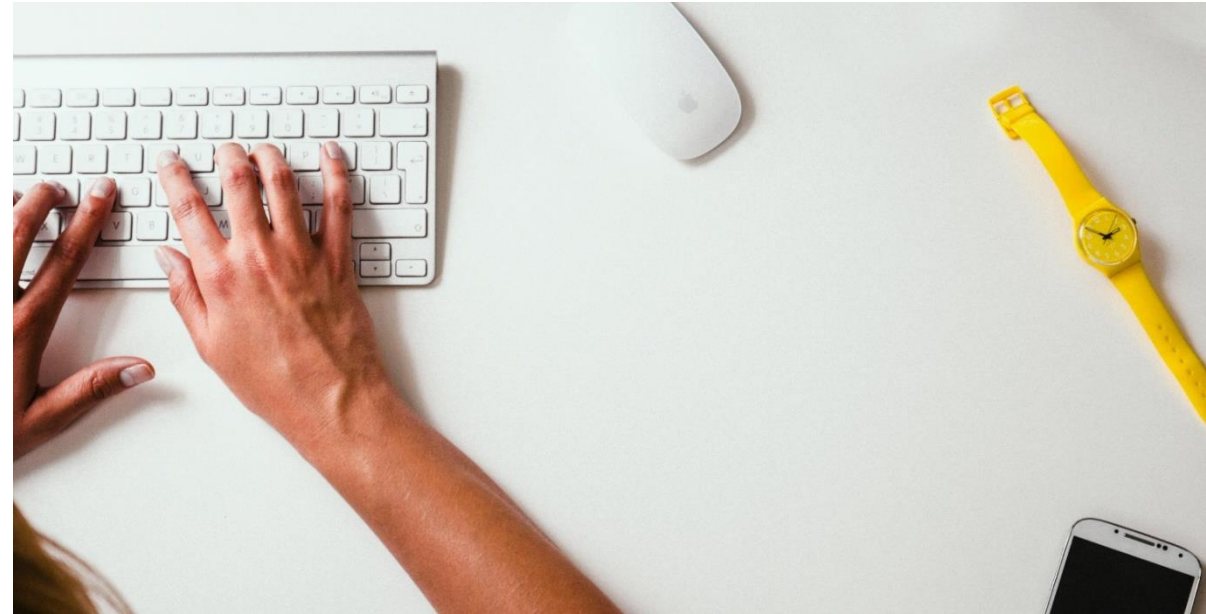
Positiivisia muutoksia paljon

Tekniikka – vuorovaikutus

Omatoimisuus – logistiikka,
asiakaskontaktit

Kirjaston rooliin muutos –
työtehtävien lisääntyminen, pienet
kirjastot?

Tiedonhallinnan kokonaisuus

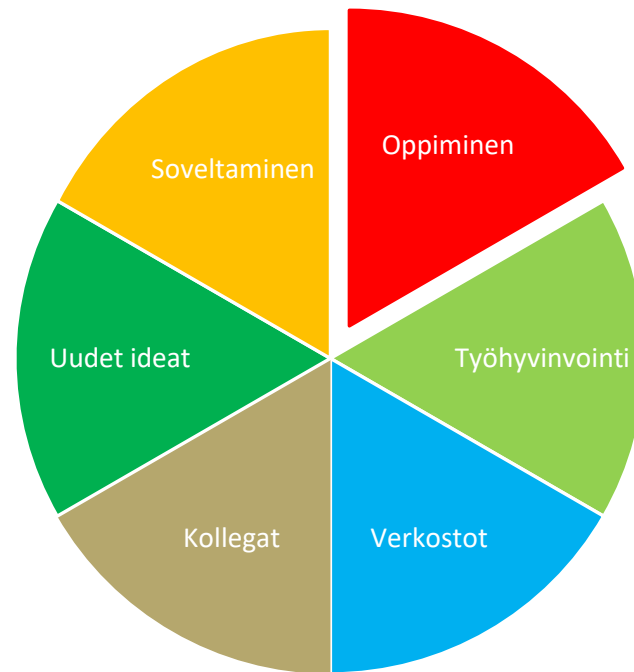
Työn muutos 2/2

”Välillä tuntuu siltä, että meidän pitäisi olla matkalla kohti sellaista jotain universaalia neroa, joka osaa oikeasti kaiken ja järjestää kaiken, jolloin se vastuu siirtyy joiltain muilta tahoilta pois... että se ei oikein, siitä en oikein pidä.”

”Tässähän me ollaan [tietokoneen äärellä] kaikenlaista viestintää ja päivitystä... ja missähän se tiedosto on ja tee joku muistio, ja lue tämä muistio... ja lue tämä tietosuojapäivitys ja perehdy henkilöstön tietosuoja- ja tietoturvaoppaaseen. Kyllähän se siihen..., tämä it-maailma varmaan kaikinensa, sekä työn tekemisen välineenä, että myös sinä sisältönä, on ehkä aika lailla tullut sitä lisää, että ei sitä sellaista peruskirjastotyötä, sitä että tuolla nyt etsii asiakkaan kanssa lukemista ja lukemiseen innostamista, niin kyllä se on aika vähän, mitä siihen kerkeää.”

”Nyt täytyy käydä miettimään sitä, mitä tällä henkilöstöressurssilla voidaan tehdä. Täytyy miettiä, mitä voidaan nyt vähentää, että pystytään jotenkin järkevästi täällä toimimaan vielä...ennen kuin henkilökunta palaa ihan kokonaan loppuun.”

Osaamisen kehittämisen kokonaisuus

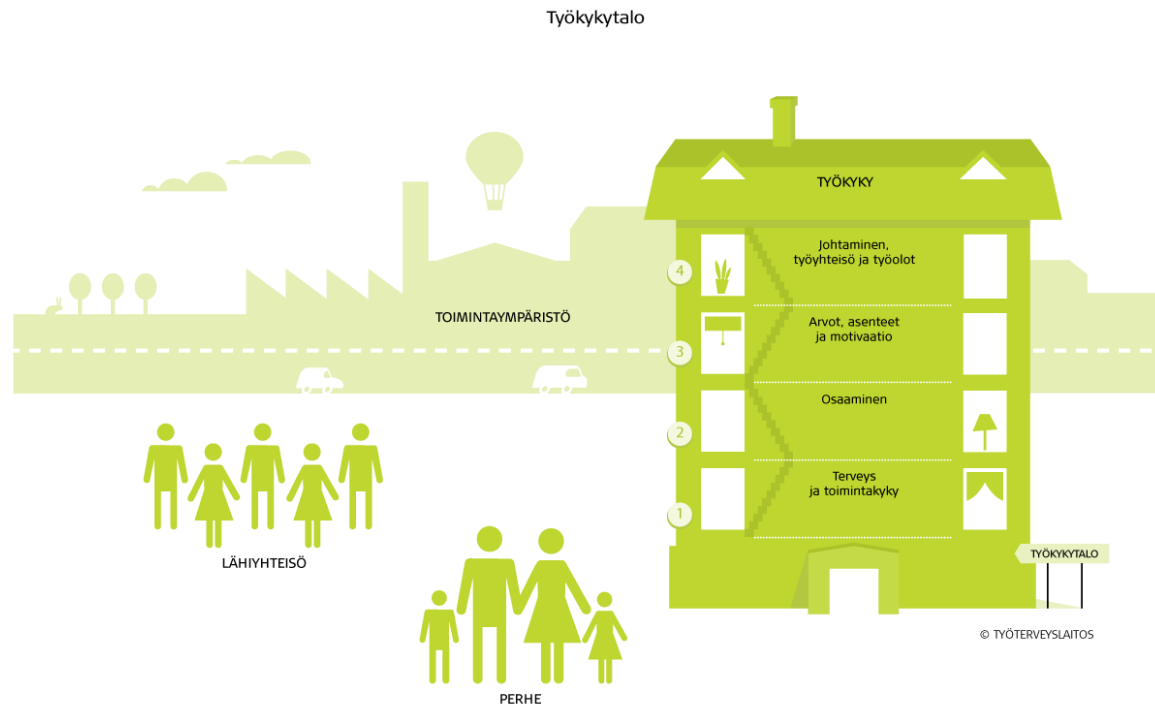

”Nyky-ymmärrys menee niin, että kun ihminen havaitsee jotain uutta, aivoissa oleva maailman malli ei enää päde. On tullut ennustusvirhe. Tämä voi joko aiheuttaa ahdistusta, tai sitten se saa aikaan uteliaisuutta. Voi olla ihmistyypistä kiinni, herääkö uutuudesta tai poikkeamista uteliaisuutta ja saako ihminen aivonsa oppimisen kannalta parhaaseen mahdolliseen tilaan vai meneekö hän jumiin.”

”Aivot ovat sellaiset, jollaiset ihminen niistä tekee. Aivot havaitsevat sen, mikä toistuu. Ne asiat kehittyvät, mitä ihminen tarvitsee, ja ne asiat häviävät, mitä ei tarvita.”

Katri Saarikivi

Osaaminen osa isompaa kokonaisuutta

Työterveyslaitos

Jatkopohdinta

Kiire

Mistä kiire syntyy?

Mistä voitaisiin luopua?

Tiedonvälitys ja tiedonhallinta

Priorisoinnin tärkeys

Nuoret kirjastoammattilaiset

Merkityksellisyys työssä

"Asiakkaita vartenhan me täällä ollaan"

Jatkotutkinta

Ammattikuva

Merkityksellisyys

Työhyvinvointi

Johtaminen ja esihenkilötyö

Kiitos!

